

Kader Attia

Les cicatrius ens recorden que el nostre passat és real

15.06—30.09.2018

Traditional Repair, Immaterial Injury, 2014. Instal·lació in situ; terra de fornigó, grapes metàl·liques. Cortesia de l'artista. Foto: Tony Hafkensheid © Kader Attia, VEGAP, 2018

Fundació Joan Miró

* J.M. Barcelona

Obra Social "la Caixa"

Índex

Presentació	2
Nota de premsa	3
Premi Joan Miró 2017	6
L'artista	9
Selecció d'obres i textos de l'artista	12
Informació general	24

Presentació

Kader Attia

Les cicatrius ens recorden que el nostre passat és real

15 de juny – 30 de setembre de 2018

Exposició organitzada per la Fundació Joan Miró i l'Obra Social "la Caixa"

**La Fundació Joan Miró i l'Obra Social "la Caixa" presenten
l'exposició de Kader Attia *Les cicatrius ens recorden que el nostre passat és real*.**

Es tracta d'un projecte signat pel mateix artista que convida el visitant a introduir-se gradualment en els conceptes principals de la seva obra.

La relació entre arquitectura i història colonial, els senyals del passat en la pell de la història com ferides en el cos, el concepte de reparació o el paper catàrtic de l'art són algunes de les línies essencials del treball de Kader Attia que queden reflectides a la mostra.

***Les cicatrius ens recorden que el nostre passat és real* aplega més d'una vintena d'obres, entre fotografies, vídeos, objectes intervinguts, escultures i instal·lacions.**

L'artista posa en diàleg algunes de les seves peces més destacades dels últims anys amb obra de nova producció, com ara una escultura d'acer inoxidable tallada a les sales de la Fundació Joan Miró o el projecte audiovisual *Héroes Heridos*, un document rodat a Barcelona que recull el testimoni de persones i entitats compromeses amb la denúncia de diverses realitats.

Kader Attia ha estat guardonat amb el Premi Joan Miró 2017, una distinció biennal atorgada per la Fundació Joan Miró i l'Obra Social "la Caixa", amb una dotació econòmica de 70.000 euros i la invitació a exposar la seva obra al llarg del 2018.

Nota de premsa

Kader Attia

Les cicatrius ens recorden que el nostre passat és real

15 de juny – 30 de setembre de 2018

Exposició organitzada per la Fundació Joan Miró i l'Obra Social "la Caixa"

Barcelona, 13 de juny de 2018. *«Mantenir visibles les ferides és acceptar allò que és real. Així que em vaig disposar a reparar aquestes ferides cercant el que la meva investigació m'havia ensenyat que era fonamental: que la reparació és un oxímoron que també inclou la ferida. Negar la ferida és mantenir el dolor que genera. En reparar les esquerdes de la història amb grapes metàl·liques, amb fil o amb pegats d'altres cultures, sovint contradictòries, dono veu a les víctimes; permeto que el trauma ens parli i, per tant, aplaní el camí per a la catarsi.»*

Kader Attia (Dugny, 1970) defineix la seva pràctica artística com l'encarnació d'una experiència política. La seva obra és una investigació que respon, en paraules seves, a la «urgència de recuperar, a través de la forma, el camp de l'emoció dins del debat públic amb l'objectiu de reparar les ferides de la història». Aquest treball audaç i compromès, que ha conciliat reflexió i acció al llarg de vint anys de trajectòria, ha estat mereixedor, l'any 2017, del Premi Joan Miró, una de les distincions d'art contemporani més prestigioses i més ben dotades del món, atorgat conjuntament per la Fundació Joan Miró i l'Obra Social "la Caixa".

Kader Attia —artista guardonat en la sisena edició del premi—, Elisa Duran —directora general adjunta de la Fundació Bancària "la Caixa" — i Marko Daniel, director de la Fundació Joan Miró— han presentat en roda de premsa l'exposició vinculada al premi, titulada *Les cicatrius ens recorden que el nostre passat és real*.

La mostra, primera monogràfica de Kader Attia a Espanya, és una proposta expositiva del mateix artista que convida a descobrir gradualment els aspectes essencials de la seva obra a través d'algunes de les seves peces més destacades dels últims anys, així com d'obra de nova producció. Més de vint peces, entre fotografies, vídeos, objectes intervinguts, escultures i instal·lacions, condueixen el visitant per les zones de fricció entre cultures que han patit relacions desiguals. Com abordem, tant en l'àmbit col·lectiu com en el personal, el dolor del passat? Com tractem les ferides? Què en fem, dels records? I del deute cultural i social? Per l'artista, Occident ha tractat la reparació dels episodis més cruentos i injustos de la seva història colonial i bèl·lica intentant esborrar les evidències d'aquest passat, mentre que en altres cultures els senyals deixats per les vivències traumàtiques s'accepten i fins i tot es posen en valor.

Les cicatrius ens recorden que el nostre passat és real, que pren el títol d'un fragment de la novel·la *All the Pretty Horses*, de Cormac McCarthy, examina la història del pensament sobre el poder i les ferides que la narrativa hegemònica

nega, per, en paraules d'Attia, «recordar la necessitat de la seva reparació fins i tot quan siguin irreparables». Organitzat per la Fundació Joan Miró i l'Obra Social "la Caixa", el projecte ha tingut també la complicitat de Zachęta – National Gallery of Art de Varsòvia i la Bonniers Konsthall d'Estocolm.

L'exposició comença en un espai que principalment aplega treballs a l'entorn de les relacions entre l'arquitectura i la història colonial. Una gran instal·lació feta de cuscús imita el que podria ser la maqueta del negatiu d'una ciutat en el desert, com si els edificis haguessin desaparegut i haguessin deixat al seu lloc tan sols l'àrea buida de les seves plantes. La imatge d'aquesta absència funciona com a metàfora de la dinàmica de desposseïció, apropiació i reapropiació que ha regit les relacions entre Orient i Occident derivades de la colonització. Així mateix, altres obres d'aquesta sala, com la caixa de llum *Dé-construire et Ré-inventer* o la projecció *La tour Robespierre*, estan connectades amb les seves investigacions entorn de la influència de les architectures vernacles orientals en l'arquitectura occidental moderna i de l'impacte de la construcció afroàrab tradicional —en concret, de la llegendaria ciutat algeriana de Ghardaia— en l'estètica de Le Corbusier. La instal·lació *Indépendance Tchao* —en la qual l'artista reproduceix un hotel de Dakar tancat des de fa una dècada utilitzant els arxivadors on la policia algeriana guardava informes d'activistes— completa aquest àmbit expositiu dedicat a l'arquitectura com a cos que mostra les seves cicatrius en l'espai públic.

Els senyals del passat en la pell de la història com ferides en el rostre humà —que es poden amagar o mostrar— són el tema al voltant del qual s'apleguen les obres de la següent sala. Una de les seves peces més cèlebres presideix aquest espai: es tracta de la projecció *Open Your Eyes*, en la qual es confronten imatges de objectes tradicionals africans reparats introduint-hi elements occidentals i fotografies de soldats desfigurats durant la Primera Guerra Mundial que es conserven als arxius del Historisches Museum de Frankfurt, del Musée du Service de Santé des Armées de París i de la Wellcome Collection de Londres. A continuació, l'escultura *Chaos + Repair = Universe*, un món fet miques i reconstruït amb grapes metàl·liques rudimentàries, exhibeix les fractures per on s'ha teixit la seva unitat, una imatge que li serveix per plantejar tant l'ordre cíclic universal de destrucció i reparació com el procés contemporani de globalització. Precisament sobre els efectes de la globalització en les persones, sovint visibles, com una ferida en el cos, versa el vídeo que Attia ha produït específicament per a l'exposició i que es mostra en aquest espai. Es tracta d'un audiovisual en tres pantalles titulat *Héroes Heridos* i elaborat a partir d'una sèrie d'entrevistes filmades a Barcelona que recullen el testimoni de persones i entitats compromeses amb la denúncia de realitats com la situació de les persones migrants, els centres d'internament per a persones estrangeres, la criminalització dels maners o l'ús policial de bales de goma, entre d'altres. Segons Attia, aquest vídeo representaria «el revers ètic de moltes obres de la mostra que aborden els mateixos temes des d'un plantejament més estètic».

«De la cultura a la natura, del gènere a l'arquitectura, de la ciència a la filosofia, qualsevol sistema de la vida és un procés de reparació infinit.»

Per Kader Attia, tota ferida clama una reparació, i l'obra d'art té un paper crucial en aquest procés en facilitar la catarsi. L'artista ha dedicat gran part de la seva trajectòria a investigar la noció de reparació a partir de l'anàlisi de les dinàmiques naturals i les diverses aproximacions culturals al concepte. El següent espai de l'exposició inclou algunes de les seves obres més rellevants sobre aquest tema, com la instal·lació *J'accuse*, una sèrie de busts tallats en fusta, novament a partir de retrats de soldats ferits durant la Primera Guerra Mundial. L'impactant conjunt escultòric fa de pròleg a la projecció de la pel·lícula antibel·licista homònima que el director francès Abel Gance va rodar el 1938. Aquest àmbit expositiu també acull unes escultures d'acer inoxidable tallades per l'artista a les sales de la Fundació per al projecte que, penjades a la paret, funcionen com a miralls deformadors, i uns llenços esquinçats i reparats posteriorment mitjançant un brodat que duen per títol *Mirrors*.

«Les obres d'art —escrites, pintades o representades— són miralls, per bé o per mal, d'històries passades, presents i futures.»

Precisament, l'última sala de l'exposició desenvolupa la metàfora de l'obra d'art com a mirall que ens obliga a fer front a la nostra imatge, individual o col·lectiva. En aquest espai s'exposen obres com el mirall suturat de *Repaired Broken Mirror #9*, que en mirar-nos-hi revela les cicatrius que ens configuren i que hem après a oblidar o ocultar. Aquesta peça estableix un diàleg amb altres obres destacades de la mostra com *Mirror Mask*, una màscara ritual africana tatxonada de mirallets que al·ludeix al caràcter fragmentari i fracturat de tota identitat. Completa aquest recorregut la projecció del film *Reflecting Memory*, un poema cinematogràfic que posa en diàleg la síndrome del membre fantasma —la percepció de sensacions sovint doloroses procedents d'un membre amputat, com si encara estigués unit al cos— amb les lesions procedents dels traumes històrics que persisteixen en la psique col·lectiva i emeten crides constants a la reparació. A aquests traumes hi fan referència dues obres més que es reflecteixen en el laberint de miralls d'Attia: la paraula *Humiliation* esculpida en una paret de pladur i la gran instal·lació *Intifada*, que parteix del conflicte palestinoisraelià per examinar els vincles entre la reapropiació i la reparació.

Premi Joan Miró

Amb el prestigi de la institució impulsora, la Fundació Joan Miró, i el suport econòmic de l'Obra Social "la Caixa" –que es fa càrrec de la dotació de 70.000 euros del premi i de la producció de l'exposició–, el Premi Joan Miró ha arribat a la seva sisena edició i s'ha consolidat com un dels reconeixements artístics més destacats en l'àmbit de l'art contemporani. En les edicions anteriors, el guardó ha estat atorgat als artistes Olafur Eliasson, Pipilotti Rist, Mona Hatoum, Roni Horn i Ignasi Aballí. A més de rebre aquesta dotació econòmica, l'artista distingit presenta una exposició monogràfica de gran format a la Fundació Joan Miró de Barcelona. El premi es completa amb un guardó de titani concebut pel dissenyador barceloní André Ricard.

El jurat del Premi Joan Miró 2017 està format per: Iwona Blazwick, directora de la Whitechapel Gallery (Londres); Magnus af Petersens, director del Bonniers Konsthall (Estocolm); Alfred Pacquement, exdirector del Musée national d'art moderne, Centre Georges Pompidou (París); Nimfa Bisbe, cap de les col·leccions d'art de la Fundació Bancària "la Caixa", i Rosa Maria Malet, ex directora de la Fundació Joan Miró (Barcelona). Els membres del jurat, tots ells professionals de reconegut prestigi en el camp de l'art contemporani, han seleccionat el guanyador tot apreciand-ne la visió i el compromís creatiu, valors que també van caracteritzar l'obra de Joan Miró.

Declaració del Jurat del Premi Joan Miró 2017

"Després d'haver-se reunit per deliberar, el jurat del Premi Joan Miró ha acordat per unanimitat atorgar la distinció a l'artista francoalgerià Kader Attia. Creat el 2007, el premi es concedeix cada dos anys a un artista internacional pel seu mèrit artístic, així com per la seva afinitat intel·lectual amb l'obra i el llegat de Joan Miró.

En el cas de Kader Attia, el jurat aplaudeix l'amplitud de la seva investigació, l'enfocament audaç i sincrètic de l'impacte i els efectes persistents del colonialisme, així com la seva elaboració, enciclopèdica però matisada, de la noció de reparació com a base de la seva producció artística. El compromís apassionat d'Attia amb el seu temps i amb el destí compartit de la humanitat té vincles estrets amb la participació de Joan Miró en els episodis crítics que van marcar la seva generació. El posicionament singular d'Attia respecte de les relacions complexes i sovint traumàtiques entre les cultures humanes ressona igualment en les aspiracions universals de Miró. És per aquests aspectes destacats de l'obra de Kader Attia que el jurat és unànime en la seva decisió i es complau a afegir el seu nom a la creixent i notable llista dels guanyadors del Premi Joan Miró."

Intervenció de Kader Attia en rebre el Premi Joan Miró (fragments)

Anunci del Premi Joan Miró 2017 Foto: Pere Pratdesaba
© Fundació Joan Miró

«Em resulta molt interessant tot aquest procés en l'àmbit personal, com una mena de culminació de la meva relació amb Barcelona i amb aquesta institució, ja que fa vint anys vaig ser estudiant en aquesta ciutat i, és clar, també visitant de la Fundació Joan Miró. Ara, quan torno —i ho faig sovint des del 2011— i percebo els canvis urbans accelerats, em pregunto què és aquesta ciutat en relació amb a Espanya, amb Europa, amb el món. Fa vint anys la vaig recórrer amb la meva càmera —analògica, per descomptat—, fotografiant aquí i allà arquitectures totalment

destruïdes. Recordo una caserna de policia abandonada en la confluència entre la Diagonal i el mar que ara allotja una universitat. Vaig fer moltes fotografies d'aquell lloc. Un cop a París, vaig agafar una imatge d'aquella sèrie: una d'aquelles finestres típiques del segle XIX amb els vidres trencats. La vaig ampliar a escala real, vaig fer-ne moltes còpies i les vaig enganxar per tots els carrers de París. No parlàvem d'art de carrer en aquella època, però ho era, sens dubte. Amb els anys m'he adonat que aquella Barcelona desapareguda, però no del tot —les cicatrius hi són, es poden observar—, m'ha influït moltíssim, sobretot en el meu interès per l'arquitectura. Però en aquella època mai em vaig imaginar el món en què vivim avui a escala global, i crec que no soc l'únic.

Tota la meva educació, inclòs l'episodi de formació en aquesta ciutat, m'ha ajudat a entendre d'una manera molt Édouard Glissant que el món d'avui és especialment una barreja de cultures, d'intercanvis dins d'aquesta dinàmica de moviments culturals, econòmics, intel·lectuals, polítics, etc. Vaig passar la major part de la meva joventut entre Algèria i França i aquell moviment que el meu pare m'explicava també en clau Glissant —donant més importància al trànsit, al viatge mateix, que al punt de partida o d'arribada—, aquell moviment entre dos llocs i dos contextos culturals, em va marcar profundament.

Després de molts anys de treball i investigació sobre el terreny a l'Àfrica, a Barcelona, a Llatinoamèrica, a l'Àsia, em vaig adonar que l'art com a procés poètic i polític de creació de l'ésser humà, com a disciplina de coneixement tan important com la ciència en el paisatge de la producció humana, és una eina necessària per obrir els ulls de l'ésser humà. Per això vaig presentar una obra fa uns anys a Documenta titulada Open Your Eyes, que explica com, mentre que l'Occident modern s'ha regit sempre

segons el principi que les ferides han de desaparèixer quan reparam una cosa, que han de ser esborrades, a les societats tradicionals africanes o asiàtiques, per exemple, la reparació ha d'aparèixer.

Al Japó tenen una tècnica sublim: el kintsugi. Quan una copa de la cerimònia del te es trenca la reparen pintant l'esquerda amb or. El ritual diu que t'ofereixen la tassa amb la ferida mirant cap a tu i, en agafar-la, tu la gires per fer-la visible. A l'Àfrica els exemples són molt interessants. Els objectes de la vida quotidiana i els objectes sagrats es reparen mitjançant processos artesanals que fan que la ferida sigui més visible i, a més, inclouen materials que venen d'Occident, del colonitzador, de l'ocupant: objectes manufacturats, plàstic... Sembla molt simple, però la metàfora és molt més complicada: el món postmodern està immers en una total negació del temps, de la ferida i, per tant, de la seva història. I aquest és el món en què vivim: un món ple de fantasmes, de ferits dolentsos que reclamen ser reparats.

Com diu Fethi Benslama, un psicoanalista lacanià tunisià que dirigeix l'hospital de Bobigny, a París, només cal mirar la guia de carrers, els seus noms són principalment de persones mortes. Segons ell, caminem per un cementiri, per les artèries de la mort, i això ens afecta, és una tomba psicològica. Però el procés postmodern neoliberal fa que ens focalitzem en l'ara. En aquesta negació tan forta no solament no podem entendre el nostre present, sinó que tampoc no podem visualitzar el futur.

El que em fascina és que el poder poètic de l'art té aquesta força de tocar profundament cada ésser humà de manera única. L'art té aquesta capacitat catàrtica d'aplegar gent de totes les orientacions polítiques, fins i tot si no hi estem d'acord o precisament perquè no hi estem. És una àgora per fer sorgir i compartir emocions, punts de vista, per al diàleg. La dimensió poètica de l'art com la seva raó de ser és una força molt important que s'ha negligit en les darreres dècades. L'impacte de les noves tecnologies en la nostra vida és positiu, perquè ens ajuda a fer coses més de pressa, però també està transformant la nostra vida i la nostra realitat ràpidament. L'art físic, formal, present o molt més conceptual té aquesta força de mantenir-nos connectats a la realitat de manera dinàmica i no només passiva, al contrari que la tecnologia, que ens despersonalitza. La presència d'una obra d'art, com ara una escultura de Miró, una màscara africana, un crucifix de l'edat mitjana, una peça musical, fins i tot, la poesia, tot allò que ha estat creat per l'ésser humà, és el que ens ajuda a construir-nos i a viure en la realitat, al contrari de tot el que és virtual, que és exclusivament arquitectura o mitologia de l'ara.»

Fundació Joan Miró, octubre de 2017

L'artista

Kader Attia, Premi Joan Miró 2017
Foto: Pere Pratdesaba
© Fundació Joan Miró, Barcelona

Kader Attia (Dugny, 1970) és un artista francoalgerià que actualment viu i treballa a Berlín i Alger. Attia va passar la seva infància a cavall entre l'Algèria dels seus pares i els suburbis del seu París natal. Com a artista en formació va prendre contacte amb cultures diferents vivint a latituds distants: a la República Democràtica del Congo, on va tenir la seva primera exposició individual, l'any 1996; a Veneçuela, i a la ciutat de Barcelona. Aquesta vivència de la multiculturalitat, essencial en la seva pròpia identitat, ha esdevingut el fonament d'una pràctica artística dinàmica que reflexiona sobre l'estètica i l'ètica de diferents cultures.

En concret, des d'un enfocament poètic i simbòlic, Kader Attia examina les àmplies repercussions de l'hegemonia cultural occidental i el colonialisme sobre cultures no occidentals i el retorn d'aquest impacte sobre Occident mateix. L'artista s'ha endinsat en les polítiques d'identitat colonials i postcolonials, basculant de la tradició a la modernitat, a la llum de l'actual món globalitzat, tot creant-ne una autèntica genealogia.

Partint de la pràctica escultòrica, al llarg de la seva trajectòria Kader Attia ha desenvolupat una producció artística multidisciplinària que comprèn una extensa gamma de tècniques, materials, escales i símbols. La seva obra fotogràfica i les seves pel·lícules, particularment abocades al detall, capturen el «soroll silenciós», en paraules d'Attia, que sorgeix de la història de la colonització. L'artista utilitza també la instal·lació de factura minimalista per recrear espais que qüestionen l'espectador amb relació a les seves fantasies i fòbies. Pel que fa a les seves escultures, elaborades amb materials poc convencionals —des de cuscús fins a bosses de plàstic—, es caracteritzen sovint per la contraposició d'un atractiu sensorial formal i un contingut punyent. No debades Attia apunta: «En la meua pràctica artística la forma és tan important com el concepte, ja que descriu la

presència fonamental de l'espai dins d'aquest diàleg inseparable que manté amb el temps. El llaç que lliga aquests estats paradoxals podria ser una reparació».

Precisament, aquest concepte central al voltant de la qüestió colonial ha guiat la seva investigació artística en la darrera dècada. Attia entén la reparació com una constant en la naturalesa humana, i «la moderna ment occidental i el pensament tradicional extraoccidental sempre n'han tingut una visió contrària». L'objectiu del seu treball és «contribuir a reparar les lesions socials que són centenàries i planetàries». Més enllà de la restitució financera o mesures els arranjaments polítiques, l'artista observa i aborda en la seva obra les altres ferides persistents del conflicte: les seqüeles subtils de caire psíquic, històric, lingüístic, personal o generacional. «Per mi, la idea de la reparació no és més que un continu. La reparació no és ni un principi ni un final, és justament l'espai intermedi. Sovint utilitzo els aspectes més tangibles (com la carn destruïda o els objectes trencats) per explicar amb claredat els assumptes en joc en processos de reparació, siguin concrets o abstractes, ja que operen amb els mateixos principis.»

L'ampli espectre d'interessos d'Attia l'ha portat a recórrer freqüentment a altres disciplines del coneixement, incloent-hi la medicina, la física, la filosofia, la psicoanàlisi, l'arquitectura, la història i la ciència política. Kader Attia ha aprofundit en el concepte de *reparació* des de l'òptica d'aquests àmbits, detectant-ne les interrelacions i expandint-ne les interpretacions. «Es podria considerar que quan quelcom es trenca només cal tornar a col·locar-hi les peces. Però, de fet, la reparació no està relacionada només amb el control. És un procés que es pot entendre, per exemple, com una forma de reapropiació cultural. O que observem en dinàmiques paral·leles a altres escales, com la recreació, la selecció natural, la traducció, l'absorció, la millora, la rectificació o la transformació. De la cultura a la natura, del gènere a l'arquitectura, de la ciència a la filosofia, qualsevol sistema de la vida és un procés de reparació infinit. La reparació en possibilita la continuïtat.»

Attia va cursar estudis de Filosofia i Belles Arts a l'École supérieure des arts Appliqués Duperré i a l'École nationale supérieure des Arts Décoratifs, a París, així com a l'Escola Massana, Centre d'Art i Disseny, de Barcelona. La seva obra s'ha exposat a les principals institucions internacionals d'art contemporani: Centre Pompidou, París; Museum of Modern Art (MoMA), Nova York; Solomon R. Guggenheim Museum, Nova York; Tate Modern, Londres; Whitechapel Gallery, Londres; Museum of Contemporary Art Australia, Sydney; KW Institute for Contemporary Art, Berlín, o Museum für Moderne Kunst, Frankfurt, entre d'altres. També ha estat inclosa en múltiples biennals, com la del Caire, la de Marràqueix, la documenta de Kassel o la Biennial de Venècia. Ha estat guardonat amb el Premi Biennial de la Biennial del Caire el 2008, el Premi d'Art Abraaj Capital el 2010 i el Premi Marcel Duchamp el 2016. El seu treball apareix en nombroses col·leccions arreu del món i està representat per: Galerie Nagel Draxler, Berlín i Colònia; Lehmann Maupin, Nova York, Hong Kong i Seül; Galerie Krinzinger, Viena, i Galleria Continua, San Gimignano, Pequín, Les Moulins i l'Havana.

Entre les seves exposicions més recents destaquen: *Les racines poussent aussi dans le béton*, una mostra individual al MAC VAL, Musée d'art contemporain du Val-de-Marne, Vitry-sur-Seine, i *Kader Attia*, a The Power Plant, Toronto; *Viva Arte Viva*, a la 57a Biennal de Venècia; *Sacrifice and Harmony*, una exposició individual al Museum für Moderne Kunst de Frankfurt; *The Injuries Are Here*, una mostra individual al Musée cantonal des Beaux-Arts de Lausana; *Culture, Another Culture Repaired*, al Middelheimmuseum, Anvers; *Contre Nature*, una presentació individual al Beirut Art Centre; *Continuum of Repair: The Light of Jacob's Ladder*, a Whitechapel Gallery, Londres; *Reparatur. 5 Akte*, al KW Institute for Contemporary Art de Berlín, o *Construire, déconstruire, reconstruire : le corps utopique*, una exposició individual al Musée d'art moderne de la Ville de Paris. També ha exposat a la Biennale of Contemporary African Art de Dakar; a dOCUMENTA (13), Kassel; al Museum of Modern Art (MoMA), Nova York (*Performing Histories (1)*), i a la Tate Modern, Londres (*Contested Terrains*).

Actualment, Kader Attia divideix el seu temps entre els seus tallers de Berlín i Alger i està profundament compromès amb la programació de La Colonie, un espai d'intercanvi cultural i artístic a París.

Més informació sobre Kader Attia i la seva trajectòria a <http://kaderattia.de/>

Selecció d'obres i textos de l'artista

Sala 17

Kader Attia

Hommage à Ibrahima Sow,
2018.

Vídeo HD, 16:9, color, so
Cortesia de l'artista

© Kader Attia, VEGAP, 2018

Kader Attia

Untitled (Couscous), 2009

Escultura al terra. Cuscús, pintura
acrílica negra, focus

Cortesia de l'artista; Galerie Nagel
Draxler Berlin/Cologne; col·lecció
Frac Centre – Fonds Régional d'Art
Contemporain, Orleans

Foto: François Fernandez

© Kader Attia, VEGAP, 2018

Kader Attia

Dé-construire et Ré-inventer, 2012

Caixa de llum

Cortesia de l'artista i Galleria Continua

Foto: Kader Attia

© Kader Attia, VEGAP, 2018

Kader Attia

La Tour Robespierre, 2018

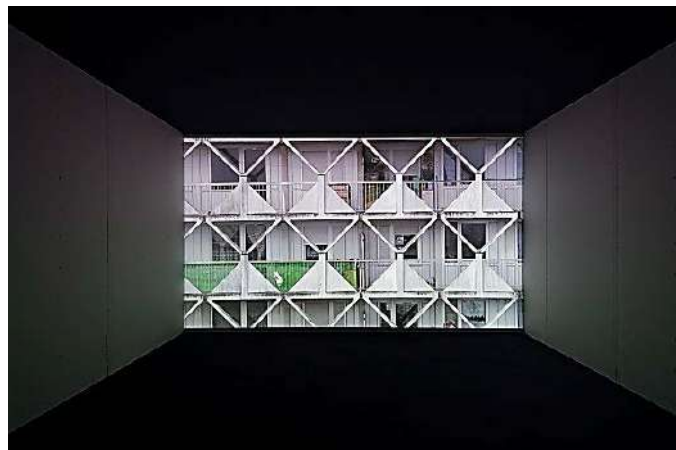
Vídeo HD, 16:9, color, so.

2 min 14 s

Cortesia de l'artista

Foto: Aurélien Mole

© Kader Attia, VEGAP, 2018

Kader Attia

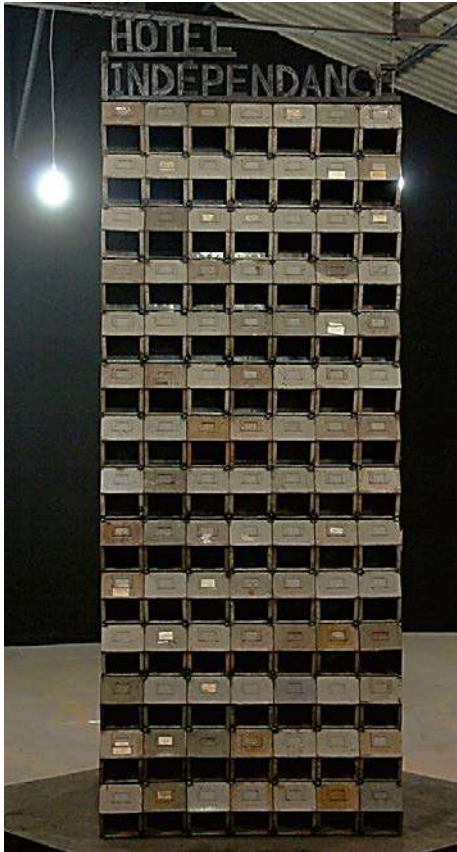
Indépendance Tchao, 2014

Escultura. Caixes metàl·liques antigues procedents de l'administració colonial francesa

Cortesia de l'artista i Galerie Nagel Draxler Berlin/Cologne

Foto: Simon Vogel

© Kader Attia, VEGAP, 2018

[...] Arran de les meves investigacions sobre l'arquitectura moderna i la seva relació amb la història colonial, en particular la d'Àfrica, m'ha fascinat un edifici de Dakar situat en un lloc anomenat Place de l'Indépendance. Aquest bonic edifici fa més de deu anys que està tancat per un conflicte entre les forces polítiques i el veritable propietari, que és l'arquitecte i constructor de l'edifici, a qui vaig conèixer fa quatre anys. Ningú no acaba d'entendre per què aquest hotel meravellós, anomenat Hotel Indépendance, continua tancat, però molts suposen que és a causa d'una mena de campanya política que afirma que hi ha risc d'esfondrament imminent. Quan vaig investigar més a fons el tema, vaig descobrir que, segons em va explicar el propietari, gràcies a altres arquitectes senegalesos l'edifici és totalment estable i està assentat fermament sobre els seus fonaments.

Gairebé en el mateix moment en què clausuraven aquest edifici, jo era a Algèria aplegant caixes velles rovellades, utilitzades per la policia als anys quaranta i cinquanta per recopilar informació sobre els activistes algerians.

En un procés que denomino reapropiació, he girat les caixes cap per amunt i cap per avall per crear un eco geomètric perfecte de la sorprenent gelosia moderna creada en el disseny de la façana de l'Hotel Indépendance. [...] L'engany de la independència és el tema fonamental d'aquesta obra; és una crítica de la caiguda de la postindependència en la burocràcia i la corrupció en què estan sumits tant l'Àfrica com molts altres països.

© Kader Attia

Kader Attia

Chaos + Repair = Universe, 2014.

Fragments de mirall, cables metàl·lics

Vista de l'exposició *Sacrifice and Harmony*, al MMK Museum für Moderne Kunst, Frankfurt, 2016

Cortesia de l'artista i Galleria Continua

Foto: Axel Schneider

© Kader Attia, VEGAP, 2018

Kader Attia

Héroes Heridos, 2018

Projecció de vídeo multicanal

Cortesia de l'artista

© Kader Attia, VEGAP, 2018

Kader Attia

Mirrors And Mask, 2013

Màscara de fusta, fragments de mirall, peu d'acer, pedestal
Col·lecció Robert Müller-Brunotte, Dan Söderholm,
Estocolm/Berlín

Foto: Pere Pratdesaba

© Kader Attia, VEGAP, 2018

Kader Attia

Open Your Eyes, 2011

Projecció de diapositives en dues pantalles, 80 diapositives cadascuna

Cortesia de l'artista; col·lecció MoMA, Nova York; col·lecció Frac Centre – Fonds Régional d'Art Contemporain, Orleans; col·lecció Moderna Museet, Estocolm; col·lecció particular, i Galleria Continua

Foto: Musée du Service de Santé des Armées, París; Martin Monestier, i Royal Museum for Central Africa, Tervuren

© Kader Attia, VEGAP, 2018

[...] Quan vaig descobrir una escultura ritual congolesta de la cultura vili a la qual li faltava un ull, que havia estat reparat en el seu entorn original amb un botó europeu, em vaig quedar bocabadat. Després, quan em vaig adonar que aparentment l'escultura havia romàs als magatzems de la institució sense haver estat exposada des de la seva arribada a Europa, vaig sentir intensament la incomprensió que ha mostrat sempre Occident amb relació als elements inesperats de les cultures no occidentals, i especialment d'aquelles que havia colonitzat.

[...] Si bé a Occident la idea de la reparació tracta de «tornar a posar les coses al seu lloc», seguint la recerca de la perfecció pròpia del pensament occidental, per contra, al món no occidental la reparació no retorna a l'estat inicial, sinó que dona una forma diferent a l'objecte trencat, i crea, així, un nou vocabulari estètic.

A principis del segle passat, quan es van portar a Europa milers d'objectes africans —màscares i escultures, per exemple—, aquest continent patia un dels seus traumes més grans: la Primera Guerra Mundial. Durant i després d'aquest conflicte, van tornar a casa seva milions de soldats greument ferits i desfigurats. En aquell primer moment de la modernitat, aquelles ferides summament complexes, especialment les facials, van desembocar en una manera diferent de reparar el cos.

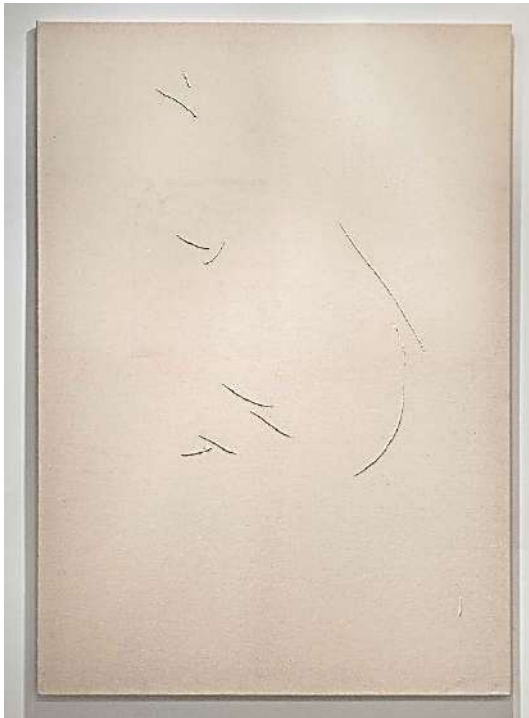
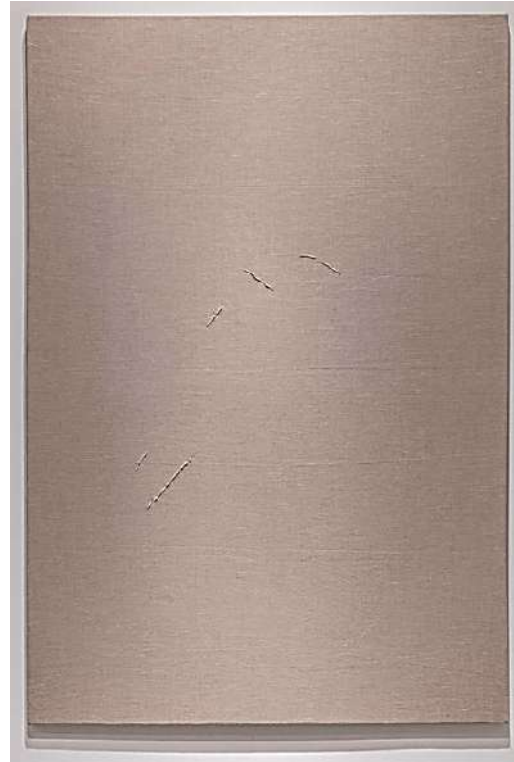
Aquest nou context era el laboratori mèdic dedicat a desenvolupar i augmentar la pràctica de la reparació, un inici de la cirurgia plàstica, en les cares desfigurades. De vegades, les intervencions eren tan rudimentàries que sorgeix una analogia evident entre les escultures i màscares africanes reparades i les «cares trencades» d'Europa. He assenyalat les semblances entre aquests dos tipus de reparació a Open Your Eyes. Aquesta obra mostra formalment com es relaciona el «radicalisme» del context de qualsevol trauma físic amb la seva reparació, primer com una ètica i després com una estètica.

Però darrere d'aquesta ètica de la reparació s'oculta sempre un senyal d'alteritat. És aquí on rau la relació paradoxal entre els objectes africans trencats, reparats de manera no idèntica, recalçada per una presència inesperada, i l'obsessió de la modernitat occidental per l'equilibri entre com quelcom era abans i com hauria de ser després de la reparació. De fet, mentre que al principi la reparació de les cares a Occident era imperfecta, el seu objectiu vist des del present és una imatge falsa, llisa i fina. I, igual que en els nombrosos àmbits globalitzats per la modernitat, la reparació de les cares i els cossos trencats ha portat a la glorificació actual de la cirurgia plàstica: un altre mite generat pel pensament modern, el mite de la perfecció.

Ara, havent observat el cinisme d'aquesta manca de reconeixement durant molts anys —de la qual Occident n'és plenament partícip, no tan sols políticament, sinó també a través de les arts i les ciències—, intento trobar el diàleg ocult que podria ser un plec entre aquestes dues «universalitats» de què parlem. [...]

Kader Attia: *Open Your Eyes: 'La Réparation' in Africa and in the Occident*

Sala 19

Kader Attia

Mirrors, 2018

Llenç brodat

Cortesia de l'artista; Lehmann Maupin, Nova Yory i Hong Kong, i Galerie Nagel Draxler berlin/Cologne

Foto: Tony Hafkenschaid

© Kader Attia, VEGAP, 2018

Kader Attia

J'accuse, 2016

Instal·lació. Bustos de fusta sobre bases de metall, projecció de vídeo monocanal, color, so
Vista de l'exposició *Sacrifice and Harmony*,
MMK Museum für Moderne Kunst, Frankfurt,
2016

Cortesia de l'artista i Galerie Nagel Draxler
Berlin/Cologne

Foto: Axel Schneider

© Kader Attia, VEGAP, 2018

[...] La certesa d'una societat és una amnèsia que l'arrossega, tard o d'hora, cap a la repetició dels seus errors. El títol de la instal·lació, J'accuse!, recupera no solament el titular de l'article d'Émile Zola en què es comprometia públicament amb la defensa del capità Dreyfus, condemnat per espionatge a causa d'un rerefons d'antisemitisme, sinó també la pel·lícula d'Abel Gance, que després de la Primera Guerra Mundial decideix produir una immensa obra pacifista per descriure els desastres de la guerra. Quan l'any 1918 Gance es proposa rodar cares trencades autèntiques per evidenciar l'horror de la guerra i aterrir el gran públic a fi de dissuadir-lo de repetir l'inimaginable, tots els soldats que convida a participar-hi s'hi neguen.

Així doncs, es veu obligat a rodar la pel·lícula amb actors maquillats. Gairebé dues dècades després, en ple ascens del nazisme, Gance decideix reconnectar amb les cares trencades per mostrar al món el que produeix una guerra, en una escena en què un personatge invoca els morts de la Gran Guerra de tots els països perquè tornin i dissuadeixin l'home de tornar a caure en el mateix parany.

Juntament amb els meus ajudants a Dakar, descendents de la infanteria colonial senegalesa anomenada tirailleurs sénégalais, vaig esculpir en arbres centenaris les cares trencades que vaig trobar als arxius d'hospitals de França i Alemanya. Per representar els fantasmes de la guerra del 1914-1918, mentre es projectava la pel·lícula d'Abel Gance, vaig construir la silueta d'una columna de marxa de cares trencades aturades en el temps i en l'espai que veien desfilar davant seu els soldats a la pantalla.

L'obra d'art exerceix un paper essencial en el procés de reparació. A part del fet que constitueix de per si una reparació, també qüestiona un horitzó polític que arriba a tots els àmbits de la societat. Sempre és comentada, fins i tot odiada, però mai manca de sentit. Per què? Perquè encarna el camp de l'emoció. És alhora una projecció i un mirall necessari d'una societat que intenta exorcitzar la seva maldat per aconseguir la pau interior —«per purificar-se», va dir Aristòtil—, i restaurar, així, la pau en la comunitat. Ell ho va anomenar catarsi; [7] jo ho anomeno el camp de l'emoció.

Les obres d'art —ja siguin escrites, pintades o representades en un escenari— són miralls, per bé o per mal, de les històries passades, presents i futures.

La història del pensament sobre el poder, hereva de l'esclavitud, de la colonització i dels genocidis, escriu incansablement un relat hegemònic i universalista, negant mitjançant la seva certesa el dels fantasmes de les ferides causades, i que creixen sense parar, malgrat el temps transcorregut des del trauma. Com un membre fantasma, aquestes ferides continuen sent-hi i les obres són un mitjà per recordar la necessitat de la seva reparació, fins i tot quan són irreparables.

Kader Attia: *The Field of Emotion* <http://kaderattia.de/the-field-of-emotion/>

[6] Abel Gance, *J'accuse*, Pathé Frères/United Artists, 1919; Abel Gance, *J'accuse*, Forrester-Parents-Productions, 1938.

[7] Aristòtil, *Peri Poietikes / Poetics*, capítol 6.

Sala 20

Kader Attia

Intifada: The Endless Rhizomes of Revolution, 2016

Instal·lació. Escultures metàl·liques, goma, pedres,
diaris, fotocòpies

Vista de l'exposició *Sacrifice and Harmony*, MMK
Museum für Moderne Kunst, Frankfurt, 2016

Cortesia de l'artista, Galerie Krinzinger
i Galerie Nagel Draxler Berlin/Cologne

Foto: Axel Schneider

© Kader Attia, VEGAP, 2018

[...] Aquest projecte, com succeeix molt sovint en la meva obra, tracta de dos aspectes fonamentals de l'univers. D'una banda, la reapropiació, és a dir, com el que ens ha oprimat, el que ens ha controlat, el material de construcció que és el metall que serveix per fer pilars de formigó, i que sobresurt de les cases a tots els països en vies de desenvolupament, es recicla/es recupera per a la defensa, per a la lluita. I, d'altra banda, com aquesta reutilització d'un material quotidià com a arma de rebel·lió (la reapropiació) esdevé, encarna, almenys en aquest gest, una forma de reparació a través d'un desig de reparació social; el desig de reparació d'una desigualtat social, cultural, racial, amb l'esperança d'arribar a un futur ideal i una llibertat dels quals l'individu o el grup social oprimat resta exclòs des de fa molt de temps [...].

© Kader Attia

Kader Attia

Humiliation, 2018
 Escultura mural *in situ*
 Cortesia de l'artista
 Foto: Pere Pratdesaba
 © Kader Attia, VEGAP, 2018

Kader Attia

Entropy, 2016
 Braç extensible d'acer inoxidable,
 escultura africana antiga,
 planxa d'acer
 Cortesia de l'artista, i Lehmann
 Maupin, Nova York, Hong Kong i Seül
 Foto: Vanni Bassetti
 © Kader Attia, VEGAP, 2018

Kader Attia

Repaired Broken Mirror #9, 2015.
 Mirall i filferro
 Col·lecció Robert Müller-Brunotte,
 Dan Söderholm, Estocolm/Berlín
 Foto: Pere Pratdesaba
 © Kader Attia, VEGAP, 2018

Kader Attia*Reflecting Memory*, 2016

Projecció de vídeo digital HD monocanal, color, so

Cortesia de l'artista; Galleria Continua; Galerie Krinzinger; Lehmann Maupin, Nova York, Hong Kong i Seül, i Galerie Nagel Draxler Berlin/Cologne

© Kader Attia, VEGAP, 2018

Aquest poema cinematogràfic presenta entrevistes amb cirurgians, neuròlegs i psicoanalistes sobre el fenomen del membre fantasma, la sensació que una extremitat absent continua unida al cos després d'una amputació física i l'al·lucinosi consegüent. La causa més freqüent d'aquesta afecció pot raure en les anomenades neurones mirall, que envien impulsos en resposta al desig mimètic (René Girard) i són específiques de l'ésser humà. Més enllà de la rellevància científica i política de la investigació, l'obra ofereix un recorregut a través de fenòmens mimètics i híbrids, com la música dub (gènere originari de Jamaica basat en l'eliminació de determinats sons). Fent referència a ferides tant íntimes com col·lectives, a símptomes materials i immaterials, la pel·lícula va més enllà de l'amputació física i individual per remuntar-se als fantasmes de la història contemporània (l'esclavitud, el colonialisme, el comunisme i el genocidi) i les seves reivindicacions de reparació.

El nostre món contemporani està turmentat per les ferides del seu passat. Al llarg dels segles, han anat sorgint nombroses desigualtats: entre rics i pobres, entre homes i dones, entre races, entre cultures. Des de l'albada de la humanitat, han habitat la Terra cent mil milions d'éssers humans. El rastre de la seva existència roman en la nostra psique. Però els traumes causats pels pitjors moments de la història, com poden ser les guerres, les fams i els genocidis, han deixat cicatrius materials i immaterials perdurables que, com el membre fantasma d'una part amputada del cos, romanen. I exigeixen reparació [...].

Kader Attia: *The Field of Emotion* <http://kaderattia.de/the-field-of-emotion/>

Informació general

Horaris

Dimarts, dimecres i divendres	10 - 20 h
Dijous	10 - 21 h
Dissabtes	10 - 20 h
Diumenges i festius	10 - 15 h
Dilluns no festius	Tancat

Entrada general

Exposició temporal:	7 € / Reduïda*: 5 €
Col·lecció permanent + exposició temporal:	12 € / Reduïda*: 7 €

*Estudiants de 15 a 30 anys i visitants majors de 65 anys
Menors de 15 anys i aturats (acreditats): entrada gratuïta

Passi anual	13 €
Servei de guia multimèdia	5 €
Articket BCN (6 centres d'art de Barcelona)	30 € www.articketbcn.org

Accessibilitat

Imatges disponibles per a premsa i **dossier** digitalitzat, a la nostra sala de premsa virtual www.fmirobcn.org/premsa i a l'enllaç <http://bit.do/ekKrM>

Seguiu les activitats de *Kader Attia. Les cicatrius ens recorden que el nostre passat és real* a les xarxes socials amb l'etiqueta [#KaderAttia](https://twitter.com/KaderAttia) i al web www.fmirobcn.org.

Fundació Joan Miró

 Barcelona

Obra Social "la Caixa"

Fundació Joan Miró
Parc de Montjuïc
08038 Barcelona
T +34 934 439 070
press@fmirobcn.org

www.fmirobcn.org

